

NOTA BENE

DEC // 2013 // Nr 27

VLAAMSE RAAD
VOOR WETENSCHAP
EN INNOVATIE

MEMORANDUM 2014-2019 ZEVEN AANBEVELINGEN OM WELVAART EN WELZIJN IN VLAANDEREN TE VRIJWAREN

VRWI-COLLOQUIUM 2013 PITTIG DEBAT OVER W&I-TOEKOMST VAN VLAANDEREN

EDITORIAAL

Eind november stelde de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie zijn memorandum 2014-2019 voor aan een breed publiek tijdens het jaarlijks colloquium in de Square, Brussel.

In 2014 beleven we op politiek vlak een unicum: zowel op Europees, federaal als regionaal vlak krijgt de kiezer de kans om de politieke kaarten te schudden. De VRWI greep deze gelegenheid aan om zijn memorandum voor de komende legislatuur op te maken. Onder de titel 'Wetenschap & Innovatie troef: samen toekomst creëren' brengt de Raad zeven topprioriteiten naar voor. Bedoeling is om deze actielijnen opgenomen te zien in de nieuwe beleidsteksten van de verschillende politieke partijen en, uiteindelijk, in het regeerakkoord van de nieuwe Vlaamse regering.

Om het debat in gang te zetten, nodigde de VRWI op zijn colloquium verschillende partijkopstukken uit om van gedachten te wisselen over het memorandum. Ook het publiek kon rechtstreeks in interactie gaan met de panelleden via Twitter. Het werd een pittig en goed gesmaakt debat, getuige de vele positieve reacties die we achteraf van de genodigden kregen. Algemeen werd het memorandum positief onthaald door de politici en was er grote eensgezindheid onder de politici over de krijtlijnen. Dat stemt ons hoopvol voor de komende beleidsperiode. In deze Nota Bene brengen we uitgebreid verslag uit van het colloquium.

Alvast veel leesplezier!

Danielle Raspoet
Algemeen Secretaris

Toekomst creëren door Wetenschap en Innovatie als troefkaarten uit te spelen, dat is de kernboodschap van het VRWI-memorandum 2014-2019. De VRWI stuurt, samen met meer dan honderd partners uit kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijk middenveld, een krachtig signaal aan toekomstige beleidsmakers. In het memorandum zet de VRWI zeven aandachtspunten uit voor de toekomst van Vlaanderen.

De partners waarmee de VRWI dit memorandum schreef, hebben uiteenlopende belangen en visies. Toch groeide er een ruime consensus over de definitieve tekst. Samenwerken is dan ook, naast innoveren en internationaliseren, één van de hoekstenen van dit memorandum. In de loop van 2013 bracht de VRWI verschillende focusgroepen samen. Deze samenwerking deed zeven thema's bovendrijven. Het memorandum onderbouwt deze zeven aandachtspunten voor de komende beleidsperiode dan ook uitvoerig.

Om economische groei, tewerkstelling, welvaart en welzijn veilig te stellen moet Vlaanderen blijven inzetten op wetenschap en innovatie.

VRWI-colloquium 2013

20 november 2013 • 10u-14u

locatie: Square Brussel

VRWI stelt Memorandum 2014-2019 voor

Ga in debat over de toekomst van Vlaanderen met oa.

Wouter Beke (CD&V)

Gwendolyn Rutten (Open VLD)

Wouter Van Besien (Groen)

Memorandum 2014-2019

Vetenschap & Innovatie Troef

Samen toekomst creëren

MEMORANDUM 2014-2019

WETENSCHAP & INNOVATIE TROEF!

Gezien dit een werk van lange adem is, zijn toekomstgerichte investeringen in mensen en programma's broodnodig. Een legislatuuroverschrijdende langetermijnstrategie dringt zich daarbij op. Volgens de VRWI moet zo'n strategie vier elementen omvatten. Ten eerste moet de Vlaamse regering weloverwogen kiezen om in te zetten op specifieke speerpunten. Ten tweede moeten bestaande pijnpunten prioritair worden aangepakt. Ten derde is een versteviging van de fundamenteën van het wetenschaps- en innovatiesysteem nodig. Ten vierde moet, om deze strategie te kunnen uitvoeren, in voldoende middelen worden voorzien.

Vlaanderen onderschreef de Europese 3%-norm voor Onderzoek en Ontwikkeling. De overheid

neemt daarbij 1% voor haar rekening, het bedrijfsleven de overige 2%. Wij zijn niet de enigen die deze kaart trekken; investeren in wetenschap en innovatie heeft wereldwijd hoge prioriteit. In het recent verschenen Scorebord van de OESO zien we dat de opkomende economieën steeds sterker en met succes inzetten op wetenschap en innovatie. Daarom moet er een *sense of urgency* zijn bij de Vlaamse beleidsmakers. Zo niet, worden we voorbijgestoken.

Dit sluit naadloos aan bij het **tweede actiepunt** van het memorandum. De VRWI vraagt alle Vlaamse politieke partijen om een budgettair groeipad decretaal te verankeren met de Europese 1%-norm voor publieke investeringen in onderzoek en ontwikkeling als richtsnoer. De voorbe-

DANIELLE RASPOET, ALGEMEEN SECRETARIS

VRWI@VRWI 20 Nov

Goedemorgen! Over een uur gaat het [#vrwi2013](#) colloquium van start. We kijken alvast uit naar een boeiend debat en uw inbreng.

legislaturen is er een groeipad geweest, maar dat bleek maar net voldoende om gelijke tred te houden met de economische groei. In 2011 kwam Vlaanderen uit op 0,76%, nog steeds ver verwijderd van de koploperlanden. Het groeipad moet dus gedurfder en krachtadiger. Onze berekening geeft aan dat dit vanaf 2015 jaarlijkse opstappen vraagt van 150 miljoen euro, dit tot 2020.

Ook het bedrijfsleven moet zijn investeringen in onderzoek en ontwikkeling aanhouden en opdrijven naar de 2%-norm. De overheid kan hierbij helpen. Recente studies tonen immers aan dat de Vlaamse overheidssubsidies een hefboomeffect hebben op bedrijfsinvesteringen voor onderzoek. Naast een innovatief onderwijs- en arbeidsmarktbeleid hebben bedrijven nood aan een slagkrachtig omgevingsklimaat met competitieve kostenstructuren, niet alleen op het vlak van lonen, maar ook op het vlak van energie en milieu.

Een **derde knelpunt** dat de VRWI wil aangepakt zien, is de gebrekkige valorisatie in Vlaanderen. Innovatie is geen doel op zich, maar een middel om economische en maatschappelijke meerwaarde te creëren.

De Raad benadrukt hier de nood aan een mentaliteitswijziging, ook onder onderzoekers. Ze moeten hun verantwoordelijkheid nemen, en begaan zijn met wat hun werk kan betekenen voor de maatschappij. Nog al te vaak blijft fundamenteel onderzoek zonder gevolg; dat zijn keer op keer gemiste kansen.

Tegelijkertijd moeten we in Vlaanderen afstappen van het klassieke, lineaire model van kennis-transfer. We evolueren beter naar een interactief proces waar vraag- en aanbodzijde fuseren, om samen kennis te creëren en te ontwikkelen. Waar onderzoek en ondernemerschap hand in hand gaan, ontkiemen immers ideeën met potentieel.

Samengevat: onderzoekers en ondernemers zullen in de toekomst dus steeds nauwer moeten samenwerken.

Ook hier ziet de VRWI een rol voor de overheid. Via hybride financieringskanalen kan ze samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijven en social profit aanzwengelen. Ze kan valorisatie stimuleren door de hybride instrumenten budgettair te versterken. Om ook de bedrijven hierin sterker te betrekken, zouden de modaliteiten van deze instrumenten wel nog wat afgesteld kunnen worden.

In dit licht zouden de professionele bachelors en masters ook beter afgestemd moeten worden op de arbeidsmarkt. Dit kan door ervaringsperiodes te organiseren binnen de opleidingen. De Baelkand- en Innovatiemandaten die tijdens en na het doctoraat mobiliteit stimuleren tussen kennisinstellingen en bedrijven, blijven vandaag nog onderbenut. Ze dienen daarom breder bekend te worden gemaakt.

Vermarkting van kennis vereist ambitieuze mensen en kapitaal. Steunmaatregelen voor ondernemerschap focussen dan ook best op zogenaamde 'high potentials' die de kaart trekken van groei, innovatie en internationalisering. Deze starters moeten bovendien kunnen rekenen op voldoende risicokapitaal. Ook hier kan de overheid het verschil maken: Waar de private kapitaalmarkt niet of amper tussenkomt – in de vroege, meest risicovolle zaai fase – moeten de publieke investeringsinstrumenten optreden. Voor een stuk gebeurt dit al. De VRWI vindt niettemin dat PMV haar rol nog onvoldoende waar maakt.

DIRK BOOGMANS, VOORZITTER VRWI

Samengevat: onderzoekers en ondernemers zullen in de toekomst dus steeds nauwer moeten samenwerken.

Door de complexiteit van de uitdagingen zullen ze daarbij ook steeds vaker verder moeten kijken dan de eigen regio. De **vierde krachtlijn** van het memorandum is dan ook de nood aan internationalisering.

Het spreekt voor zich dat Vlaanderen zich in de eerste plaats richt op Europese projecten. Europa streeft naar het tot stand komen van een Europese onderzoeksruimte, waarbij het niet langer enkel Europese middelen inzet maar ook partnerschappen zoekt met de lidstaten. Vlaanderen is hierop vandaag onvoldoende voorbereid. Er is daarom dringend nood aan een internationaliseringsstrategie, bijkomende middelen voor co-financiering, en meer flexibiliteit in de Vlaamse financieringsinstrumenten.

Els Stuyven@elsstuyven 20 Nov.
Op weg naar het VRWI colloquium... Benieuwd naar
debat #vrwi2013 @VRWI @OnderzoekHoGent

Maar er zijn pijnpunten. Vlaanderen heeft een tekort aan STEM-profielen, jongeren met een opleiding in wiskunde, exacte en toegepaste wetenschappen en techniek. De Vlaamse regering zoekt hiervoor al langer een oplossing, vooral via ad-hocprojecten. Dit is geen duurzame strategie. De VRWI ziet wel een mogelijke ommezwaai voor de toekomst: in 2012 werd het STEM-actieplan goedgekeurd en het STEM-platform opgericht. Eén minpunt: er werd geen budget aan gekoppeld. De VRWI vraagt daarom voldoende slagkracht voor dit platform waarbij de middelen gepoold worden ingezet op enkele grootschalige langetermijntrajecten.

Ook bilaterale samenwerking binnen en buiten Europa, wereldwijd, is belangrijk. In de eerste plaats denken we dan – dichterbij huis – aan samenwerking met Wallonië, Brussel en Nederland. Verder van huis gaat het om de opkomende economieën in Azië, Afrika en Zuid-Amerika, zoals de BRIC- en de Next Eleven-landen.

Ten vijfde vestigt het memorandum de aandacht op het menselijk kapitaal. Vlaanderen heeft talent in huis. Ons onderwijs wordt wereldwijd geroemd en ook ons wetenschappelijk onderzoek behoort tot de wereldtop. Daar mogen we best fier op zijn.

Het schoentje knelt echter nog op een andere plaats. Slechts 1 op 13 instromende onderzoekers kan op termijn aan de universiteit blijven werken. Dit betekent dat 12 van de 13 een andere weg moeten vinden. Momenteel verloopt dit te moeizaam. Nochtans is een vlotte en snelle doorstroming naar de profitsector essentieel om kennis te vermarkten. De Doctoral Schools werken hieraan en investeren al in de brede inzetbaarheid van jonge onderzoekers. Maar ook de hoge lonen van de Vlaamse doctoraatsstudenten zijn hierin een belangrijke factor. Ze moedigen niet aan om de stap te zetten naar de private sector, waar de gemiddelde aanvangslonen lager liggen, noch om risico te nemen en een eigen onderneming op te starten. De VRWI vraagt deze problematiek ten gronde te laten bestuderen, bij voorkeur in een internationaal perspectief.

Keuzes maken, samenwerken en internationaliseren vereisen stevige fundamenten; meteen de **zesde actielijn** van het memorandum.

Karen Vandevelde@KarenVandevelde 20 Nov
Mooie ontvangst op VRWI memorandum, al horen we net dat minister [@ingridlieten](#) ziek is.
Kan innovatie haar supersnel genezen? [#vrwi2013](#)

De inspanningen van de Vlaamse regering hebben geleid tot een aanzienlijke stijging van het aantal tijdelijke onderzoekers. Omdat het vaste professorenkorps op hetzelfde niveau bleef, legt dit een zware hypotheek op de draagkracht van de universiteiten. Het voorziene meerjarenplan voor ZAP tot 2023 zal dus niet volstaan om dit spanningsveld te doorbreken: de inhaalbeweging moet worden versterkt. Ook de onderfinanciering van de hogescholen verdient een structurele oplossing. Voor een solide wetenschapsbasis zijn al deze ingrepen broodnodig.

Maar ook de innovatiebasis behoeft versterking. De voorbije jaren kenden de investeringen van bedrijven in Onderzoek en ontwikkeling in Vlaanderen een stijgende trend tot 1,7% in 2011. De grote besteders, vaak multinationals met hun beslissingscentra elders, staan in voor het gros van die 1,7%. Het is cruciaal dat Vlaanderen het onderzoek in deze bedrijven blijft steunen. Maar de basis van deze grote investeerders is erg smal, wat risico's inhoudt op termijn. Vlaanderen moet daarom het kop-peloton groter maken en meer aandacht hebben voor onderzoek en ontwikkeling in kmo's, high-tech spinoffs, en productievestellingen van internationale groepen. Daarnaast is er dringend nood aan een inhaalbeweging voor demonstratie- en pilootprojecten. De timing hiervan is bijzonder pertinent, om de boot ten opzichte van andere Europese regio's niet te missen.

Een sterke wetenschaps- en innovatiebasis steunt op state-of-the-art onderzoeksinfrastructuren, bij voorkeur ingebed in Europese en internationale netwerken. Structurele investeringen hiervoor blijven noodzakelijk.

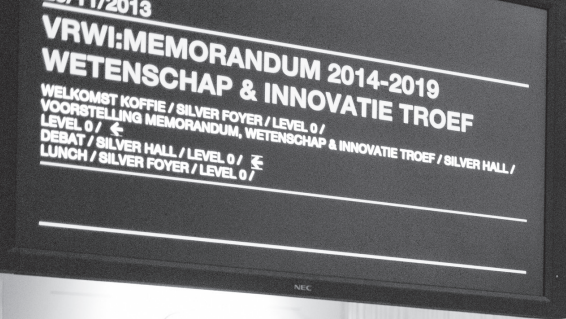

JAN ADRIAENSSENS, ADJUNCT-KABINETSCHEF INGRID LIETEN

Als **laatste boodschap** onderstreept het Memorandum het belang van een geïntegreerd en efficiënt governance-kader.

De maatschappelijke uitdagingen die zich vandaag stellen, zijn van die aard dat ze enkel op een geïntegreerde manier kunnen worden aangepakt. Dat begint al bij de verdeling van de beleidsbevoegdheden. De beleidsvelden met de grootste inhoudelijke aansluiting komen best onder de bevoegdheid van éénzelfde minister. De VRWI pleit er daarom voor om economie, wetenschap, innovatie en hoger onderwijs onder te brengen in één portefeuille. Tegelijk moeten de verschillende ministers en hun administraties meer onderling samenwerken en transversaal handelen. Dit kan door de rol van de minister-president als coördinator en integrator te versterken en prioriteit te geven, boven het hebben van eigen bevoegdheden.

Daarnaast benadrukt de VRWI de nood aan beleidsefficiëntie. De belangrijkste conclusie uit de Soete-rapporten zijn ondertussen welbekend: het innovatielandschap blijft te versnipperd. Het

Ignace Lemahieu@IgnaceLemahieu 20 Nov
@VRWI voorzitter Dirk Boogmans pleit voor het
voortbestaan van een onafhankelijke adviesraad
voor Wetenschap & Innovatie #vrwi2013

is aan de regering om zaken die goed werken verder te ondersteunen en, tegelijk, zaken die niet goed werken bij te sturen of af te bouwen.

Goed beleid is ook onderbouwd beleid. De Vlaamse overheid heeft hierin al sterk geïnvesteerd, maar moet dit in de toekomst nog meer systematisch toepassen. Ook de VRWI draagt via zijn adviezen bij aan de kwaliteit en prestatie van het beleid en zorgt bovendien voor een breed draagvlak voor dat beleid.

Tot slot, benadrukt de VRWI in zijn memorandum dat deze zeven actielijnen harmonieus moeten

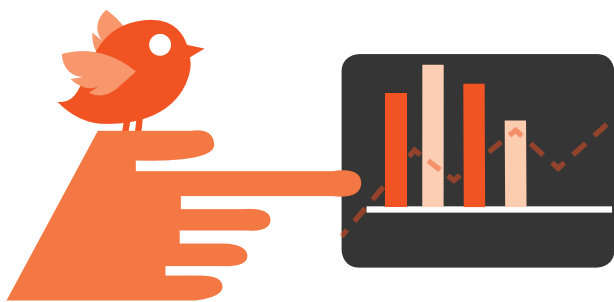
samengaan, wil Vlaanderen een economisch innovatieve, duurzame en sociaal warme samenleving realiseren. Pas als alle zeven radertjes in actie schieten, begint het wetenschaps- en innovatiesysteem te renderen. Pas dan – met de zeven troeven in handen – wordt het kaartspel gewonnen.

Met de voorstelling van het memorandum nodigt de VRWI de Vlaamse beleidsverantwoordelijken uit de zeven punten mee te nemen in de uittekening van het beleid voor de komende vijf jaar. Een blijvende inzet op wetenschap en innovatie is daarbij onmisbaar. De partners vertegenwoordigd in de VRWI, van hun kant, engageren zich om ook hun verantwoordelijkheid binnen het innovatieverhaal op te nemen.

VERSLAG DEBAT

VRWI-COLLOQUIUM

Voor het debat over het Memorandum, had de VRWI een aantal zwaargewichten uit alle Vlaamse partijen bijeengebracht in een panel om te peilen naar de standpunten van de verschillende partijen van meerderheid en oppositie: Wouter Beke (CD&V), Björn Rzoska (Groen), Matthias Diependaele (NVA), Fientje Moerman (Open Vld), Bart Van Malderen (SP.a) en Lode Vereeck (LDD).

Onder dekundige leiding van Marc Van de Looverbosch kwamen vier grote thema's aan bod: de verankering van het budgettaire groeipad, inzetten op talent, de internationalisering en het beleid.

VERANKERING

Fientje Moerman is een resoluut pleitbezorgster van de 1%. Of die ooit tegen het streefjaar 2020 zal gehaald worden blijft zeer de vraag. Voor Moerman is die 1% dan ook een moving target, een streefdoel. Dat streefdoel is voor haar het liefst zo realistisch mogelijk. Daarom niet per se 1%, maar wel een streefdoel dat vastligt, dat continuïteit en

zekerheid biedt voor universiteiten, onderzoeksinstellingen en hogescholen, maar ook voor het bedrijfsleven. 'Natuurlijk moeten we meer doen voor de kmo's, zoals de VRWI zegt. Natuurlijk moeten we het geld goed besteden. Maar als we niet eerst zeggen dat dat streefdoel voor ons een prioriteit is, dan gaan we onze geloofwaardigheid verliezen', onderstreept Moerman. Daarom staat Open Vld achter een decretale verankering. De partij wil middelen vastleggen voor meer dan 1 jaar; het liefst over de hele komende legislatuur tot 2019. En vooral ook het liefst met zoveel mogelijk politieke actoren. Niet meerderheid tegen oppositie, maar samen. Samenwerking die ook minister Lieten en de VRWI zo sterk bepleiten.

Björn Rzoska gaat nog een stap verder. Volgens zijn partij kun je met de huidige afbouw van het groeipad gewoon geen beleid voeren. 'Het is precies in tijden van krapte en crisis dat net O&O-stimulansen nodig zijn om bedrijven in staat te stellen te vernieuwen en daar ook de vruchten van te plukken. De huidige neergaande evolutie van het groeipad staat dus haaks op de economische logica'. Voor Groen is het duidelijk: decretale verankering is een must.

[@pietgrymonprez](https://twitter.com/pietgrymonprez) 20 Nov
Benieuwd hoe diep de inzichten zijn in de troeven van praktijkgericht onderzoek voor de reconversie van kmo's en social profit #vrwi2013

Ook Lode Vereeck vindt decretale verankering een goede oplossing. Hij herinnert eraan dat zijn partij, samen met de andere oppositiepartijen, in 2011 een voorstel van decreet heeft ingediend, precies om dat groeipad veilig te stellen. 'Als je dat niet doet, dan wordt de geplande voorafname niet gerespecteerd en krijg je situaties zoals nu.' Vereeck verwijst naar Duitsland en Zwitserland die 4% van hun BNP opzij zetten voor O&O. 'Decretale verankering is de enige manier om een groeipad te garanderen op lange termijn. Maar die budgettaire discipline kennen wij niet', luidt het.

Bart Van Malderen en Wouter Beke daarentegen zijn er niet zo zeker van dat decretale verankering de goede oplossing is. Volgens Van Malderen situeert een decreet zich altijd binnen de grenzen van de begroting. Een decreet zal dus altijd onderwerp zijn van onderhandelingen, precies omdat de conjunctuur verandert en dus ook de inkomsten en uitgaven. Schermen met een decreet waarvan je weet dat het voorwerp uitmaakt van jaarlijkse onderhandeling heeft voor hem weinig zin.

VLNR: MARC VAN DE LOOVERBOSCH, BJÖRN RZOSKA, MATTHIAS DIEPENDAELE, LODE VEREECK, WOUTER BEKE

Ook Wouter Beke ziet decretale verankering nog niet direct haalbaar. Het is niet omdat er een decretale verankering is, dat die ook uitgevoerd wordt. Beke doet een oproep om van de decretale verankering geen fetisj te maken. Hij vindt het echter niet meer dan logisch dat er vanuit de regering een duurzaam engagement komt om gedane afspraken waar te maken. 'We moeten de ambitie hebben om in O&O te investeren en te blijven investeren', aldus Beke.

Matthias Diependaele zit op dezelfde lijn. Ook voor zijn partij is een decretale verankering geen garantie. Hij ziet twee belangrijke elementen. In de eerste plaats het engagement van alle coalitiepartners om effectief naar het nodige geld op zoek te gaan. En ten tweede, ervoor zorgen dat we met het geld dat we erin stoppen, een groter effect kunnen bekomen door een beter innovatiebeleid. Diependaele spreekt in dat verband over een mentaliteitswijziging. Hij noemt het zelfs een culturomslag. Die moet er volgens hem hoe dan ook komen. Meer inzetten op kmo's, ervoor zorgen dat het voor hen doenbaar blijft. Daarnaast de aansluiting van onderwijs op kmo's. Het hele flankerende beleid om de ontwikkeling van innovatie te versterken. Diependaele denkt ook dat

BEKE, BART VAN MALDEREN, FIENTJE MOERMAN

we nog sterker moeten inzetten op dat flankerende beleid door het stimuleren van internationalisering, het vereenvoudigen van het instrumentarium, het inzetten op kenniswerkers. Daar ligt voor hem het terugverdieneffect.

INZETTEN OP TALENT

Snellere doorstroming van hoogopgeleide kenniswerkers naar de arbeidsmarkt, eerlijke verloning en jongeren warm maken voor wiskunde, wetenschappen en technologie. Dat zijn drie aandachtspunten in het Memorandum in de nijpende zoektocht naar talent. Alle panelleden waren het haast roerend eens over de voorstellen van het Memorandum.

Van alle doctorandi is er maar 1 op de 13 die ooit een academische carrière zal kunnen aanvatten. De rest moet het waar maken in de meest diverse sectoren op de arbeidsmarkt. 'Doctoraatsstudenten die de illusie koesteren dat voor hen de rode loper uitgerold wordt aan de universiteit

mogen die dus wel opbergen', vindt Moerman. Volgens haar partij moet de doctoraatsopleiding niet alleen gericht zijn op de begeleiding van het doctoraat alleen. Een heel belangrijk stuk is de voorbereiding op de arbeidsmarkt. Die heeft andere vaardigheden en competenties nodig dan de universiteit. Moerman verwijst naar de Doctoral Schools. Er is al veel gebeurd, maar niet voldoende. Maar ook bedrijven moeten bereid zijn om de expertise en de kennis van gedoctrineerden en post-docs ook financieel te honoreren. Daar wringt ook een schoentje, want doctorandi verdienen in het begin van hun carrière meer aan de universiteit dan in de profit- en zeker in de non-profitsector.

Matthias Diependaele treedt haar bij. In tegenstelling tot de exponentiële stijging van het aantal gedoctrineerden, is het ZAP-kader de laatste jaren omzeggens status quo gebleven. Dat doet de druk op de kwaliteit van de doctoraatsstudenten toenemen. Dat is niet goed. Diependaele ziet een stukje van de oplossing in het uitbreiden van het ZAP-kader aan de universiteiten, zodat meer jonge doctorandi kunnen doorgroeien. Maar hij wil vooral inzetten op het verbeteren van de doorstroming naar de profit- en de non-profitsector.

Wilson De Prii@wilsondeprii 20 Nov
Naast voldoende middelen toegepast onderzoek ook klimaat & voorwaarden scheppen voor houden & aantrekken entrepreneurs [#vrwi2013](#)

VLNR: MARC VAN DE LOOVERBOSCH, BART VAN MALDEREN, MATTHIAS DIEPENDAELE, FIENJE MOERMAN

Ook Wouter Beke vindt dat een goede piste. 'De mobiliteit binnen het professorenapparaat moet veel groter worden', stelt hij. 'Hoogopgeleide kenniswerkers moeten in de toekomst veel gemakkelijker kunnen doorstomen naar de industrie, de overheidssector, de publieke sector. Maar het kost allemaal geld. En iedereen vraagt geld. Hoe dan ook moeten we keuzes maken voor het budget dat de overheid daarvoor wil vrijmaken.'

Keuzes maken is ook de boodschap van Moerman. 'Er kan geen universiteit staan op elke straathoek. En ooit zullen we moeten kiezen over wie naar de universiteit gaat.' Moerman gaat verder: 'we hebben in Vlaanderen democratisering van het hoger onderwijs veel te lang verward met totale vrije toegang tot de universiteit. Amper 40% van de eerstejaarsstudenten slaagt. We moeten daar dringend van af. Vlaanderen heeft de duurste toegangsexamens tot de universiteit van heel Europa.' Maar wat volgens haar vooral herzien moet worden, is de financiering van de universiteiten. Niet langer gericht op output, maar op excellentie.

Matthias Diependaele pikt Bekes stelling over keuzes maken opnieuw op: 'We zullen sowieso geconfronteerd worden met een heroriëntering van de middelen. We bereiden ons daar beter op voor.' Maar Diependaele pleit ook voor een op-

waardering van het onderzoek dat gebeurt aan de hogescholen. Naast het hoogtechnologisch academisch onderzoek is het broodnodig om ook het meer toegepast onderzoek aan de hogescholen meer te waarderen. 'Dat staat dicht bij de bedrijfsrealiteit en het is een essentiële bouwsteen voor innovatie.'

INTERNATIONALISERING

Alle panelleden zijn het er unaniem over eens dat internationalisering een topprioriteit is in het wetenschaps- en innovatiebeleid. Voor Lode Vereeck vormt internationalisering zelfs de essentie. Vlaanderen is een kleine regio en heeft niet alle kennis in huis. 'Het is logisch dat je als kennisinstelling op zoek gaat naar onderzoeksteams die bijkomende kennis kunnen aanleveren of, omgekeerd, wij die iets kunnen toevoegen aan het onderzoek van anderen.' Maar hij heeft wel vragen bij de manier van werken van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV). Vlaamse middelen investeren in bedrijven in het buitenland om daar knowhow op te bouwen en jobs te creëren vindt hij een brug te ver. Zeker als 'je weet dat dat gebeurt met Vlaams belastingsgeld.'

Matthias Diependaele is het met Vereecks eerste punt eens. Voor hem begint internationalisering van onderzoek met Brussel en Wallonië en reikt tot aan Timboektoe. Voor de onderzoeker is de wereld een dorp. Op voorwaarde dat kwaliteit van zowel de onderzoekers waarmee je samenwerkt

Ignace Lemohieu@IgnoceLemohieu 20 Nov
@FientjeMoerman pleit voor decretale verankering
van groeipad vo or wetenschap en innovatie
#vrvwi2013

als de projecten waar je instapt het hoofdcriterium bij de financiering vormt. Daarom vindt hij dat de IUAP's moeten worden open getrokken voor alle samenwerkingsvormen, en niet alleen met Brussel en Wallonië. Waarop Wouter Beke hem geruststelt: 'De IUAP's worden in het kader van de zesde staatshervorming naar de regio's overgeheveld, precies om ervoor te zorgen dat we in Vlaanderen een homogeen beleid kunnen voeren.'

Vlaams geld inzetten om in het buitenland te investeren is ook voor Björn Rzoska fout. Liever ziet hij het geld stromen naar de valorisatie van eigen toegepast wetenschappelijk onderzoek waar Vlaanderen internationaal scoort. Hij verwijst naar de pilot plant voor industriële biotechnologie in Gent. In bepaalde technieken staan we internationaal aan de top. 'De overheid moet succesvolle onderzoeksprojecten en technologieën blijven ondersteunen. Zo niet, dreigen we dat soort van onderzoek te verliezen.'

Bart Van Malderen vult aan dat we bovendien niet bijster goed scoren inzake internationalisering van kmo-onderzoek. Maar de link naar een toegepast onderzoeksproject kan een unieke kans zijn voor een kmo om de stap naar het buitenland te zetten of om buitenlandse bedrijven met een innovatieportefeuille naar Vlaanderen te halen. 'Kunnen wij de troeven van Hermes, FIT, de KMO-portefeuille niet bundelen om in het kader van valorisatietrajecten kmo's optimale kansen te bieden de stap naar het buitenland te zetten?', vraagt hij zich af.

Internationalisering slaat voor Fientje Moerman echter ook op het vergelijken van de kwaliteit van ons onderzoeksbeleid met dat in andere landen. Ze haalt het voorbeeld aan van de NVAO, de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland om in gemengde panels de kwaliteit van beide systemen van hoger onderwijs te evalueren. Moerman heeft daar goede ervaringen mee. Na een audit in Nederland komt ze stevast met frisse ideeën terug naar Vlaanderen. Zo kijken

Jorn Verbeeck@JornVerbeeck 20 Nov
#vrvwi2013 gevoelige snaren binnen Vlaanderen
verhinderen te inno-internationaliseren...
Welke governance nodig om transversaal te werken?

de Nederlanders met bewondering naar het Vlaamse systeem van leerkrediet. Omgekeerd maakt Vlaanderen kennis met concepten als het bindend studieadvies of de harde knip tussen bachelors en masters. Waarom dat systeem niet uitbreiden tot meer landen en zo nog meer te internationaliseren? En dat geldt uiteraard ook voor het benchmarken van onze instellingen met buitenlandse instellingen van ongeveer dezelfde soort en omvang. 'Wij kijken nog teveel naar onze eigen navel en te weinig over de grens voor wat onze beleidsaanpak betreft.'

EEN NIEUWE SUPER-MINISTER VOOR O&O?

In het Memorandum pleit de VRWI ervoor om in de volgende legislatuur economie en innovatie samen te brengen en daar ook het hoger onderwijs aan toe te voegen. Een superportefeuille waarbij de financiering van het hoger onderwijs een gevoelig punt is. Niet alle panelleden zijn het daarmee eens. Economie en innovatie samen, is voor niemand een probleem. De idee om daar nog het hoger onderwijs aan toe te voegen doet duidelijk stof opwaaien.

Koppel je hoger onderwijs aan economie en innovatie dan krijg je volgens Matthias Diependaele een probleem met de aansluiting van het secundair onderwijs en dus ook het probleem van de aansluiting op de arbeidsmarkt. Dat allemaal onder de bevoegdheid van één superminister steken? Niet dus voor N-VA. Wouter Beke trekt dezelfde kaart. Economie en innovatie opnieuw samen, okee. Maar opsplitsing van het departement onderwijs in verschillende departementen? Neen. 'In Wallonië hebben ze drie ministers voor onderwijs en ik heb niet de indruk dat het daar beter is georganiseerd dan in Vlaanderen.'

Economie en innovatie ziet hij liever onder één hand, maar ook Björn Rzoska ziet weinig voordelen om het hoger onderwijs uit het departement onderwijs te halen. 'Met de mismatch die er nu bestaat tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zouden eerder werk en onderwijs terug bij elkaar moeten gezet worden', vindt hij.

De enige partij in het gezelschap die het voorstel van de VRWI steunt om naast economie en innovatie ook het hoger onderwijs in een portefeuille op te nemen is Open VLD. Als voormalig Vlaams minister van Economie, Innovatie en Wetenschap is Fientje Moerman voorstander om hoger onderwijs uit het departement onderwijs te lichten. Daarvoor heeft zij haar duidelijke redenen. 'Sinds 1993 is de ZAP-omkadering tegenover het aantal

studenten quasi constant gebleven. Wat gegroeid is, exponentieel, is het wetenschappelijk personeel via allerlei statuten, contracten en incentives, maar meestal zonder onderwijsopdracht. Waarom? Omdat de budgetten voor onderzoek en innovatie sedert het midden van de jaren 1990 substantieel toegenomen zijn. Die middelen komen dus ten goede aan het wetenschappelijk onderzoek. Daarom hebben verschillende Europese landen dat budget losgemaakt uit hun onderwijsdepartementen. Een minister heeft altijd al verschillende bevoegdheden: lager onderwijs, middelbaar onderwijs, bijzonder onderwijs, technisch en beroeps en ook hoger onderwijs. 'Het heeft volgens mij veel meer voordelen dan nadelen om het hoger onderwijs uit het departement onderwijs te halen en toe te voegen aan economie en innovatie.'

Dat er samengewerkt moet worden, daar zijn alle panelleden het wel over eens. Voor Matthias Diependaele is dat zelfs de sleutel tot een succesvol beleid. Beleidsdomeinen moeten over de partijgrenzen heen aan elkaar gelinkt zijn. Bart Van Malderen is het daar grondig mee eens en citeert als voorbeeld de proeftuin voor zorginnovatie, waar drie verschillende ministers op een succesvolle manier samengewerkt hebben. Hij deed meteen een oproep om uit onze ideologische en partijkoekers te stappen. 'Je moet op korte termijn experimenten kunnen opzetten die dan later – als ze rijp zijn – door de maatschappij kunnen opgepikt worden. Dat lijkt mij veel belangrijker.'

Dat het Memorandum positief ontvangen is, blijkt duidelijk uit de standpunten van de verschillende regeringspartijen, zowel meerderheid als oppositie. De boodschap van de VRWI lijkt dus goed begrepen. Hopelijk vindt ze haar weg in de partijprogramma's en nadien, in de regeringsverklaring. Hoe het de komende legislatuur concreet verder moet, is nu nog een open vraag. Over het loskoppelen van het hoger onderwijs uit het departement onderwijs daarentegen, zal nog wel een aardig robbertje gevochten worden.

Kristof Calvo@kristofcalvo 20 Nov
Interessante piste "[@VRWI](#)" pleit voor één minister van wetenschap, innovatie, economie en hoger onderwijs. [#vrwi2013](#)

Deze editie van de Nota Bene staat volledig in het teken van het VRWI-colloquium waarbij de Raad zijn memorandum voor de komende legislatuur voorstelde. Deze editie is echter bijzonder om een andere reden: de Nota Bene krijgt een digitale versie.

NOTA BENE GAAT DIGITAAL

De VRWI staat voor innovatie. Met een digitale Nota Bene wil de VRWI dan ook inspelen op de mogelijkheden die technologie biedt om een breder en diepgaandere inhoud tot bij al zijn lezers te krijgen. We kozen voor een digizine waarin extra *media content* verwerkt kan worden. Bovendien past het digizine zich perfect aan ongeacht de schermgrootte of het platform waarop u het leest.

Via **notabene.vrwi.be** kunt u vanaf begin januari zien wat de digitale Nota Bene te bieden heeft. Zonder alles te willen verklappen, kunnen we al meegeven dat er een aantal opmerkelijke interviews zijn waarin we inhoudelijk dieper ingaan op het VRWI-memorandum. Laat gerust horen wat u er van vindt.

VLAAMSE RAAD VOOR WETENSCHAP EN INNOVATIE

De VRWI is het strategische adviesorgaan van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement voor alle aangelegenheden inzake wetenschaps- en innovatiebeleid.

De VRWI is een uniek forum, waar actoren uit zowel de academische en onderzoekswereld als uit de sociaal-economische middens nadenken over de algemene krachtlijnen van het wetenschaps- en innovatiebeleid in Vlaanderen.

VISIE

Excellente en performante wetenschap en innovatie zijn bepalend voor welvaart en welzijn in Vlaanderen. Dit vraagt een efficiënt en doelgericht beleid.

MISSIE

De VRWI wil met zijn advies impact hebben op het beleid om het omgevingskader vorm te geven en wetenschap en innovatie te stimuleren.

CONTACT

Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
Koloniënstraat 56
1000 Brussel
T +32 2 212 94 10
F +32 2 212 94 12
e-mail: info@vrwi.be
website: www.vrwi.be

COLOFON

redactie: VRWI, Jan Van Pelt
realisatie & vormgeving: PRIK, www.prikonline.be
fotografie: Dries Van den Brande

'Het
8 proces
gatieve
VRWI v
de inno
daan. 'D
weersla
derzoek
kers. H
talent e
de aan
kers en
traal s
concur
De
moet
Zeker
loofd
het ei
(2014
wil ha
bruto
den a
genli
De in
de o